

Malthe Røpke Midjord og Martin Bækgaard

Mændene har ordet! En analyse af kvinders og mænds deltagelse i Folketingets lovgivningsdebatter

Folketingsmedlemmer har stærke incitamenters til at deltage aktivt i lovgivningsdebatterne i folketingsalen. Alligevel deltager kvindelige folketingsmedlemmer markant mindre heri end deres mandlige kolleger. Denne forskel bidrager til en i forvejen ulige kønsrepræsentation i Folketinget. På trods af en rig forskningslitteratur omkring parlamentarisk kønsrepræsentation har vi fortsat begrænset viden om, hvorfor kvindelige folketingsmedlemmer taler mindre end de mandlige. På grund af data om samtlige lovgivningsdebatter i Folketinget i perioden 2009-2022 finder vi, at kønsforskellen i, hvorvidt kvindelige og mandlige folketingsmedlemmer deltager aktivt i lovgivningsdebatter, falder med 32 pct., når der kontrolleres for folketingsmedlemmernes ordførerskaber. Mandlige folketingsmedlemmer er oftere ordførere inden for politikområder med høj lovgivningsaktivitet sammenlignet med kvindelige, hvorfor de oftere har anledning til at tale i salen.

Nøgleord: Folketinget, lovgivningsdebatter, køn, repræsentation

Lovgivningsdebatter udgør selve billedet på det parlamentariske arbejde i Folketinget. For det enkelte folketingsmedlem er der gode politiske og elektorale grunde til at deltage i debatterne (Bäck, Debus og Fernandes, 2021; Maltzman og Sigelman, 1996). Politisk kan parlamentsmedlemmer bruge lovgivningsdebatterne til at påvirke udformningen af lovgivningen ved fx at tilvejebringe ny information, som forslagsstillerne har svært ved at sidde overhørig (Bächtiger, 2014: 147; Austen-Smith, 1990). Elektoralt kan deltagelse i lovgivningsdebatter være et middel til at opnå genvalg (Bächtiger, 2014: 147; Maltzman og Sigelman, 1996: 821; Slapin og Proksch, 2014). Debatterne er det eneste parlamentsarbejde, som konsekvent transmitteres af medierne. Politikerne kan gennem deres deltagelse heri vise deres vælgere, at de håndhæver deres folkevalgte mandat ved at positionere sig politisk eller tage æren for politiske resultater.

På denne baggrund kan det synes overraskende, at både international og dansk forskning viser, at kvindelige parlamentsmedlemmer tager ordet sjældnere end deres mandlige kolleger (Bäck et al., 2019; Bäck og Debus, 2019; Willumsen, 2021: 241).¹ Således finder Willumsen (2021), at kvindelige folke-

tingsmedlemmer kan forventes at afholde 22 pct. færre taler end deres mandlige kollegaer. Årsagen hertil er imidlertid underbelyst. Blandt de mulige forklaringer kan være forskelle i parlamentarisk erfaring eller tilbøjelighed til at tage ordet kønnene imellem som følge af traditionelle kønsroller. I denne artikel undersøger vi det kønnede perspektiv nærmere, idet vi spørger, i hvilket omfang forskellen i antallet af taler mellem mænd og kvinder i Folketinget kan tilskrives de politiske poster, som folketingsmedlemmerne er blevet tildelt. Mere konkret undersøger vi, i hvilket omfang emnespecifikke ordførerskaber kan forklare, hvorfor kvindelige folketingsmedlemmer taler mindre end mandlige i det danske Folketing.

I det følgende afsnit præsenterer vi kort, hvad tidligere forskning har vist vedrørende mænds og kvinder deltagelse i lovgivningsdebatter i Folketinget. Herefter diskuterer vi, hvad årsagen er til, at kvinder taler mindre i debatterne end deres mandlige kolleger. Vi argumenterer her for, at nogle emnefelter debatteres hyppigere i Folketinget end andre, og at mænd oftere er ordførere på de hyppigst debatterede områder. Empirisk undersøger vi denne forventning ved hjælp af data om samtlige lovgivningsdebatter i Folketinget i perioden 2009-2022, som vi kombinerer med et unikt datasæt om folketingsmedlemmernes ordførerskaber. Vi finder, at kønsforskellen i, om folketingsmedlemmer deltager i lovgivningsdebatter, er 32 pct. mindre, når der tages højde for, at kvindelige og mandlige folketingsmedlemmer har ordførerskaber på forskellige områder. Mens der på den ene side er en uforklaret signifikant forskel i, hvor hyppigt mænd og kvinder taler i Folketinget, selv når der tages højde for ordførerskaber og parlamentarisk erfaring, er en hovedkonklusion samtidig, at mandlige folketingsmedlemmer oftere er ordførere inden for politikområder med høj lovgivningsaktivitet sammenlignet med kvindelige, hvorfor de oftere har anledning til at tale i salen.

Lovgivningsdebatter i Folketinget

Alle parlamenter har regler, som regulerer adgangen til at tale i parlamentsalen (Bäck et al., 2019; Slapin og Proksch, 2014; Willumsen, 2021). Reglerne er imidlertid skruet vidt forskelligt sammen på tværs af parlamenter. I det danske Folketing reguleres taletiden i Folketingets forretningsorden (Folketinget, 2023; Willumsen, 2021: 240-241). Taletiden fordeles ved partilistemodellen, hvor partierne forud for en lovgivningsdebat indstiller, hvilke partimedlemmer der skal repræsentere partiet og dermed tildeles særlig taletid (Slapin og Proksch, 2014: 79). Partierne indstiller typisk den relevante ordfører inden for det politikområde, som debatteres i salen (Willumsen, 2021: 236). Ordførerne tildeles derved særlig taletid, når lovforslag skal debatteres (Folketinget, 2023: § 28).

Ordførerskaberne fordeles internt i partierne i starten af hver valgperiode, men kan ændre sig løbende. Ordførerne er ansvarlige for at repræsentere deres partis positioner og forslag inden for det specifikke politikområde (Mickler, Otjes og Wilumsen, 2025: 6). Det gælder både i den parlamentariske arena, såsom ved lovgivningsdebatter og udvalgsbehandlinger, og i medierne.

Tidligere studier af taleadfærd i Folketinget har vist, at ministre og folketingsmedlemmer fra mindre partier oftere taler ved lovgivningsdebatter, mens kvindelige folketingsmedlemmer taler sjældnere (Willumsen, 2021: 249). Ministres hyppigere taler ved lovgivningsdebatter følger naturligt af, at de som forslagsstillere af lovforslagene får privilegeret taletid forud for andre talere, jf. Folketingets forretningsordens § 28. Ministre deltager typisk blot i lovgivningsdebatter inden for deres eget ressort i forbindelse med behandling af deres fremsatte lovforslag. Deres taleaktivitet adskiller sig således grundlæggende fra de øvrige folketingsmedlemmers. Folketingsmedlemmer fra mindre partier taler oftere, da de har flere ordførerskaber pr. folketingsmedlem, end det er tilfældet i de store partier, eftersom de er færre medlemmer om at dække det samme antal politikområder (Willumsen, 2021: 249). Willumsen finder endvidere, at folketingsmedlemmer taler mest i deres anden folketingsperiode, men mindre i deres første, tredje og fjerde. Desuden taler partiledere mindre end andre folketingsmedlemmer. Endelig finder han, at kvindelige folketingsmedlemmer taler mindre end mandlige i fire ud af fem partifamilier (socialistiske, liberale, konservative og nationalistiske), men en anelse mere i den socialdemokratiske. Det er dog underbelyst, hvorfor kvindelige folketingsmedlemmer generelt tager ordet sjældnere end mandlige folketingsmedlemmer.

Kvindelig repræsentation i lovgivningsdebatter

Det er ikke blot i det danske Folketing, at kvindelige parlamentsmedlemmer tager ordet sjældnere end deres mandlige kolleger. Tværtimod viser forskningslitteraturen en bemærkelsesværdig empirisk tendens til, at kvindelige parlamentsmedlemmer i mindre grad tager ordet end mandlige ved lovgivningsdebatter (Bäck, Debus og Fernandes, 2021; Bäck og Debus, 2019; Bäck, Debus og Müller, 2014; Hansen, Offersgaard og Navarretta, 2018; Willumsen, 2021). Bäck og Debus (2019) finder i et større komparativt studie, at kvinder deskriptivt taler mindre end mænd i fem ud af syv undersøgte europæiske parlamenter. Kvindelige parlamentsmedlemmer taler mindre end mandlige i Estland, Finland, Tyskland, Norge og Sverige, men mere i Irland og Tjekkiet. Dertil finder de, at kvindelige parlamentsmedlemmer taler mindre i lovgivningsdebatter, som behandler såkaldt maskuline emner, og mere i debatter, der behandler såkaldt feminine emner. Tilsvarende er det fundet i en amerikansk kontekst, at kvinder

taler mindre end mænd i politiske forsamlinger (Brescoll, 2011; Karpowitz og Mendelberg, 2014; Kathlene, 1994). Denne tendens er både fundet på delstatsniveau (Kathlene, 1994) og i Kongressen (Brescoll, 2011). Desuden finder et nyere studie i amerikansk kontekst, at kvindelige kongresmedlemmer oftere bliver afbrudt end mandlige under kongreshøringer (Miller og Sutherland, 2023).

Bäck og Debus (2019) undersøger, om kvindelige parlamentsmedlemmer taler mere ved lovgivningsdebatter, når andelen af kvinder i partigruppen stiger ud fra en kritisk masse-logik. De finder ikke støtte til denne forventning. Tværtimod holder kvindelige parlamentsmedlemmer signifikant færre taler, når andelen af kvinder i partigruppen stiger. Bäck og Debus (2019) argumenterer for, at kønsforskellen i taler kan skyldes, at kvinder er mere tilbageholdende med at tage ordet, fordi de oplever at blive bedømt hårdere end mandlige parlamentsmedlemmer. Argumentet er funderet på psykologisk teori om rolle-uoverensstemmelse (*role incongruity*) og udviklet til at forstå forskelle på mandlige og kvindelige ledere (Eagly og Karau, 2002). Ifølge teorien bedømmes kvindelige ledere hårdere, fordi de bryder med stereotype forestillinger om kønsroller, herunder hvordan en leder ser ud. Ledelsesposter har traditionelt været besat af mænd, hvorfor der er en kollektiv (ubevist) forventning om, at ledere er af mandligt køn (Eagly og Karau, 2002: 575). Dertil er der ifølge teorien udbredte kønsstereotype forventninger til, hvordan kvinder bør opføre sig, som går imod de karakteristika, som ofte følger med at være leder. Teorien argumenterer for, at når kvinder er ledere, oplever beskueren en uoverensstemmelse mellem forventning og virkelighed om kvindens rolle. Dette medfører, at kvindelige ledere får mere opmærksomhed og bedømmes mere nøje for deres ledelsesstil. Det kan føre til, at kvinder opnår særligt positive bedømmelser for deres præstation som ledere, men for den overvejende del vil det lede til hårdere bedømmelse end mænd på grund af særlig kønsstereotype kritikpunkter (Eagly og Karau, 2002: 576). Bäck og Debus udleder på baggrund af rolle-uoverensstemmelsesteorien en hypotese om, at kvindelige parlamentsmedlemmer taler mindre end mandlige som følge af tilbageholdenhed, hvilket de finder empirisk belæg for (Bäck og Debus, 2019: 580-581). Eftersom kvinder forholdsvis længe har indtaget ledende parlamentariske og partimæssige poster, herunder som partiledere i mange partier, er spørgsmålet, om denne teori kan forklare forskelle på kvinders og mænds opførsel i det danske Folketing. Vi vil argumentere for, at der i tillæg til kvindelig tilbageholdenhed kan være andre mekanismer relateret til køn og kønsroller, som kan bidrage til at forklare, hvorfor kvinder taler mindre end mænd. Mere specifikt argumenterer vi for, at forskelle mellem kønnene i, hvilke politiske poster de er blevet tildelt, kan lede til forskelle i taletid og -hyppighed kønnene imellem.

Vi ved fra tidligere forskning, at politiske poster har en betydning for, hvor mange taler et parlamentsmedlem holder (Bäck og Debus, 2019; Søyland og Høyland, 2021). Dertil ved vi, at kvinder og mænd tildeles politiske poster inden for forskellige politikområder (Bækgaard og Kjaer, 2012; Folke og Rickne, 2016; Hansen, Offersgaard, og Navarretta, 2018: 5; Krook og O'Brien, 2012). Mænd tildeles hyppigere poster inden for finans-, erhvervs-, beskæftigelses-, skatteområderne, mens kvinder oftere tildeles poster inden for social-, sundheds-, børne- og ældreområderne. Tildelingen af politiske poster følger således i et vist omfang klassiske kønsroller. Hvis der behandles flere lovforslag inden for de politikområder, hvor mænd er ordførere, og de dermed oftere har anledning til at tale, kan det være en medvirkende årsag til, at mandlige folketingsmedlemmer taler mere end kvindelige ved lovgivningsdebatter. Denne forklaring lægger sig i forlængelse af Bäck og Debus' (2019) forklaring, som netop anfører, at stereotypiske kønsroller har betydning for parlamentsmedlemmers taletid.

Design og data

For at undersøge ordførerskabernes betydning for sammenhængen mellem køn og deltagelse i lovgivningsdebatter benytter vi registerdata, som dækker samtlige lovgivningsdebatter i perioden 2009-2022 fra Folketinget (Folketingets Åbne Data, 2024). Data afgrænses bagud i tid til 2009, da der ikke er adgang til referater fra lovgivningsdebatter gennem Folketingets Åbne Data tidligere end 2009.

Vi indhenter både data fra Folketingets referater i perioden og biografier af folketingsmedlemmerne fra Folketingets Åbne Data. I nogle tilfælde er biografierne ufuldstændige med hensyn til baggrundsvARIABLE såsom køn, alder eller uddannelsesniveau. I disse tilfælde udfyldes de manglende oplysninger manuelt fra fritekstfeltet i deres biografier på Folketingets hjemmeside. Datamaterialet strækker sig over fire valgperioder (dog blot halvdelen af valgperioden fra folketingsvalget 2007 til folketingsvalget i 2011) og seks regeringsperioder herunder Lars Løkke Rasmussen I, Helle Thorning-Schmidt I, Helle Thorning-Schmidt II, Lars Løkke Rasmussen II, Lars Løkke Rasmussen III, Mette Frederiksen I. Taler fra Folketingets formand frasorteres, da disse blot har et modererende formål under lovgivningsdebatterne. På linje med eksisterende forskning frasorteres også taler fra andre folketingsaktiviteter end lovgivningsdebatter såsom redegørelser fra regeringen og forespørgselsdebatter². Datasættet indeholder talværdier for alle medlemmer i hver enkelt debat ud fra en logik om, at de i princippet kunne deltage. Dette er imidlertid ikke meningsfuldt for personer, som ikke har adgang til at tale. Vi frasorterer derfor folketingsmedlemmer, som udtræder i løbet af en valgperiode samt midlertidige og permanente stedfortræ-

dere, da de ikke sidder i Folketinget gennem hele valgperioden og dermed ikke har adgang til at tale ved alle lovgivningsdebatter. Dertil frasorterer vi ministre, da deres taleaktivitet som tidligere nævnt adskiller sig fra de øvrige folketingsmedlemmers.³ Endelig frasorterer vi de nordatlantiske folketingsmedlemmer som følge af, at Grønland og Færøerne gennem henholdsvis selvstyre- og hjemmestyreloven har hjemtaget en lang række politikområder (Statsministeriet, 1948; Statsministeriet, 2009). De nordatlantiske medlemmer har derfor ikke samme anledning til at deltage i lovgivningsdebatter på en række politikområder som de øvrige folketingsmedlemmer.

Samlet indeholder datasættet 78.150 parlamentariske taler afholdt i 3.468 forskellige lovgivningsdebatter i perioden 2009-2022. Når et folketingsmedlem deltager i en lovgivningsdebat, taler vedkommende typisk flere gange. Vi summerer antallet af henholdsvis taler og talte ord for hvert folketingsmedlem inden for den enkelte lovgivningsdebat samt udarbejder en variabel for, om medlemmet på noget tidspunkt deltager i debatten eller ej (dummyvariabel: 1 = deltager). Antal taler, antal talte ord og om folketingsmedlemmet taler udgør vores tre afhængige variable. Samme variable bruges i eksisterende litteratur (Willumsen, 2021: 249; Søyland og Høyland, 2021: 643; Baumann, Bäck og Carroll, 2021: 725; Hansen, Navarretta og Offersgaard, 2018: 3).

Alle folketingsmedlemmer kan i princippet tale ved hver lovgivningsdebat. Vi tilføjer derfor ekstra observationer inden for hver lovgivningsdebat for de folketingsmedlemmer, som sidder i Folketinget i perioden, hvor lovgivningsdebatten afholdes, men som ikke taler ved den givne lovgivningsdebat. Disse observationer får værdien nul på vores tre afhængige variable. Datasættet indeholder 482.350 observationer, hvor en observation er et folketingsmedlem pr. lovgivningsdebat inden for en valgperiode. I perioden 2009-2011 indeholder datasættet data fra 135 folketingsmedlemmer og 625 lovgivningsdebatter, hvilket sammenlagt summeres til 84.375 observationer. 2011-2015 indeholder datasættet 134 medlemmer og 1.038 lovgivningsdebatter, svarende til sammenlagt 139.092 observationer. 2015-2019 indeholder datasættet 143 medlemmer og 1.037 lovgivningsdebatter, som sammenlagt giver 148.291 observationer. 2019-2022 indeholder datasættet 144 medlemmer og 768 lovgivningsdebatter, hvilket sammenlagt svarer til 110.592 observationer.

Vi benytter negativ binomial regression til at undersøge kønsforskellene i antal taler og antal talte ord. Analysemodellen tager højde for den særlige datastruktur, hvor den uafhængige variabel er en tællevariabel med et minimum på nul og har et stort antal nulværdier, som forårsager overdispersion, hvor variansen er større end gennemsnittet (Ward og Ahlquist, 2018: 197-205). Dertil benytter vi logistisk regression til at undersøge forskelle i odds for, at henholds-

vis kvindelige og mandlige folketingsmedlemmer deltager i en given debat. I **appendiks (tabel A2)** afrapporterer vi fra en modellering fra OLS-regressioner som et robusthedstjek. Resultaterne fra denne modellering afviger ikke substantielt fra vores hovedresultater.

Tidligere studier har kontrolleret for effekten af politiske poster, men typisk med en binær tilgang, hvor der fx for hvert parlamentsmedlem kodes på, om medlemmet har den pågældende post på et givet tidspunkt eller ej (Bäck og Debus, 2019; Willumsen, 2021: 236). Denne tilgang indfanger imidlertid ikke emnemæssige forskelle inden for ordførerskaber, som er centrale for vores undersøgelse. Vi anvender derfor i modsætning til tidligere studier en fremgangsmåde, som tillader os at koble ordførerskaber til emner. Folketinget har ikke systematisk indsamlet valide data om partiernes ordførerskaber tilbage i tid i dets ellers omfattende XML-database. De eneste eksisterende historiske data om ordførerskaber i databasen er baseret på, at tidligere folketingsmedlemmer kan vælge at få skrevet udvalgte ordførerskaber ind i deres folketingsbiografi. Data om tidligere ordførerskaber er derfor i udgangspunktet mangelfulde. Vi udleder data om ordførerskaber ved at udnytte, at folketingsreferaterne angiver, når et folketingsmedlem taler i kraft af at være ordfører. Partiernes ordførere kan imidlertid ikke være til stede ved alle debatter i Folketinget og bruger derfor ofte stedfortrædere, som optræder som ordførere i referaterne. For at imødegå dette kategoriseres et folketingsmedlem som ordfører inden for et politikområde (som angives efter udvalg), såfremt vedkommende er det partimedlem, som har talt flest gange som ordfører ved en debat i Folketinget inden for det pågældende politikområde i løbet af et folketingsår. Partierne kan ændre deres fordeling af ordførerskaber i løbet af en valgperiode, hvorfor ordførerskaberne fastsættes efter folketingsår.

Et forbehold ved fremgangsmåden er, at data om politikområdet for ordførerskaberne i nogle tilfælde bliver unuancerede, da de er udledt på baggrund af udvalg. Det er ikke muligt at se forskelle i ordførerskaber inden for et udvalg, hvilket eksempelvis er en begrænsning på klima-, energi- og forsyningsområdet, hvor partierne i data vil fremgå som havende én ordfører på området, men i virkeligheden kan have særskilte klima- og energiordførere. Dette har dog næppe større konsekvenser for resultaterne, eftersom de fleste udvalg blot dækker ét politikområde, og i de tilfælde, hvor et udvalg dækker flere politikområder, som det er tilfældet for klima-, energi- og forsyningsområdet, vil den samme ordfører fra partierne ofte dække de forskellige politikområder, som er inden for det samme udvalg.

Et andet forbehold er, at partierne kan ændre i partimedlemmernes ordførerskaber i løbet af et folketingsår. Når et parti skifter ordfører inden for et

politikområde i løbet af et folketingsår, vil den af de to ordførere, som har talt mest det pågældende år, fremgå i data som partiets ordfører for hele folketingsåret. Dette kan have betydning for reliabiliteten af ordførervariablen, da folketingsmedlemmer i enkelte tilfælde kan fremgå af data som partiets ordfører i en debat uden faktisk at være det. Denne mere overordnede kategorisering af ordførerskaber er dog med overlæg for at kunne sondre mellem stedfortrædere og ordførere.

I analysen inddrages ordførerskaber som fixed effects, så man for enhver givne observation vil kunne identificere om det pågældende folketingsmedlem i den pågældende lovgivningsdebat har fungeret som ordfører inden for hvert politikområde. Analysen giver dermed mulighed for at se, hvor meget sammenhængen mellem køn og deltagelse i lovgivningsdebatter ændrer sig, når der kontrolleres for ordførerskaber.

For at tage højde for eventuelle spuriøse sammenhænge medtages en række kontrolvariable på individniveau, som har vist sig at korrelere med, hvor meget folk taler i parlamenter (Willumsen, 2021: 249; Søyland og Høyland, 2021: 643; Baumann, Bäck og Carroll, 2021: 725). Som kontrolvariable medtages parlamentarisk erfaring og alder angivet i antal år, hvorvidt folketingsmedlemmet er partileder (dummyvariabel: 1 = partileder) og om folketingsmedlemmet har en lang videregående uddannelse (dummyvariabel: 1 = højtuddannet). Dertil kontrolleres for partiforhold ved hjælp af fixed effects på partiniveau. På denne måde kontrolleres for alle partispecifikke – både observerbare og uobserverbare – forhold, som kan påvirke sammenhængen mellem køn og antal taler. Det kan eksempelvis være, om vedkommende politiker er del af et regeringsparti, hvilken partipolitisk blok vedkommende tilhører, om vedkommende tilhører et yder- eller et midterparti, partiets størrelse (fx i mandattal) mv.

Resultater

I tabel 1 vises deskriptive forskelle på mænds og kvinders aktive deltagelse i lovgivningsdebatter i Folketinget i form af gennemsnit og standardafvigelse for vores tre afhængige variable. Uanset hvilken af de tre variable vi kigger på, indikerer resultaterne, at mænd taler mere og hyppigere end kvinder. Kvindelige folketingsmedlemmer holder i gennemsnit 0,135 taler pr. folketingsdebat, mens mandlige holder 0,179 taler svarende til en forskel på knap 25 pct. Kønsforskellen manifesterer sig også i antallet af talte ord pr. debat, hvor mandlige folketingsmedlemmer med 37,8 ord pr. debat anvender 25 pct. flere ord end de kvindelige. Også når det kommer til deltagelse i unikke debatter, har mændene en hyppigere taleadfærd, idet de i gennemsnit deltager i 4,8 pct. af debatterne, hvor kvinderne deltager i 4,3 pct. (en forskel på godt 10 pct.).

Tabel 1: Deskriptive kønsforskelle i deltagelse i Folketingets lovgivningsdebatter

	Mænd	Kvinder	I alt
Antal parlamentariske taler	0,179 (1,350)	0,135 (1,033)	0,162 (1,239)
Deltagelse i unikke debatter	0,048 (0,215)	0,043 (0,202)	0,046 (0,210)
Antal talte ord pr. debat	37,761 (270,256)	28,484 (199,301)	34,204 (245,526)

Note: Gennemsnit. Standardafvigelse angivet i parenteser.

I tabel 2 præsenteres kønsforskellen i tre regressionsmodeller. I den første model (model 1a, 1b og 1c) kontrolleres for partitilhørsforhold, i den anden kontrolleres desuden for individvariable, mens der i den tredje yderligere kontrolleres for ordførerskaber. Det ses, at kvindelige folketingspolitikere taler signifikant sjældnere end deres mandlige kolleger ($p < 0,001$ i alle analyser), uanset hvilket af de tre mål, der kigges på. Model a og c er baseret på negativ binomial regression, mens der i model b anvendes logistisk regression. For at lette fortolkningen af koefficienterne i modellerne er de omregnet til henholdsvis incidensrate-ratio (IRR) i model a og c og odds ratio (OR) i model b, som fremgår af de kantede parenteser i tabellen. Disse værdier viser ændringen i henholdsvis den forudsagte hændelsesrate og odds, når den uafhængige variabel ændres med en enhed. Værdier over 1 svarer derfor til en positiv sammenhæng, hvor højere værdier på den uafhængige variabel er forbundet med større hændelsesrate/odds for at deltage i folketingsdebatter, mens værdier mellem 0 og 1 omvendt svarer til en negativ sammenhæng.

Model 1a viser, at kvindelige folketingsmedlemmers forudsagte talerate (antal afholdte taler) er 31,6 pct. lavere end de mandlige folketingsmedlemmers, når partiforhold holdes konstante. Kontrolleres der endvidere for alder, uddannelsesniveau, parlamentarisk erfaring og rolle som partileder (tabel 2 model 2a), stiger forskellen i den forudsagte talerate mellem kvindelige og mandlige folketingsmedlemmer til 38,5 pct. Det skyldes sandsynligvis, at mandlige folketingsmedlemmer er ældre og mere parlamentarisk erfarne, hvilket er to forhold, der har en negativ effekt på antallet af taler, et folketingsmedlem afholder.

Tilsvarende viser model 1b, at mandlige folketingsmedlemmer deltager i flere unikke lovgivningsdebatter end kvindelige. Odds for, at kvindelige folketings-

Tabel 2: Køn og deltagelse i Folketingets lovgivningsdebatter

	Model a			Model b			Model c		
	Antal parlamentariske taler			Deltagelse i unikke debatter			Antal talte ord pr. debate		
	Model 1a	Model 2a	Model 3a	Model 1b	Model 2b	Model 3b	Model 1c	Model 2c	Model 3c
Kvinder	-0,379*** [0,684] (0,021)	-0,485*** [0,615] (0,022)	-0,376*** [0,686] (0,023)	-0,241*** [0,786] (0,015)	-0,312*** [0,732] (0,016)	-0,202*** [0,817] (0,017)	-0,370*** [0,691] (0,020)	-0,461*** [0,631] (0,020)	-0,362*** [0,697] (0,019)
Alder		-0,019*** [0,982] (0,001)	-0,009*** [0,991] (0,001)		-0,007*** [0,993] (0,001)	0,000 [1,000] (0,001)		-0,021*** [0,979] (0,001)	-0,010*** [0,990] (0,001)
Højt-uddannet		0,074*** [1,076] (0,022)	-0,007 [0,993] (0,021)		0,094*** [1,098] (0,015)	0,106*** [1,111] (0,016)		0,024 [1,025] (0,020)	-0,063*** [0,939] (0,018)
Parlamentarisk erfaring		-0,008*** [0,992] (0,001)	-0,012*** [0,988] (0,001)		-0,011*** [0,989] (0,001)	-0,015*** [0,985] (0,001)		-0,003* [0,997] (0,001)	-0,008*** [0,992] (0,001)
Partileder		-1,094*** [0,335] (0,054)	-0,849*** [0,428] (0,055)		-1,299*** [0,273] (0,050)	-1,040*** [0,353] (0,052)		-1,167*** [0,311] (0,046)	-0,935*** [0,393] (0,043)
Konstant	-2,600*** (0,125)	-1,617*** (0,132)	-2,075*** (0,129)	-4,093*** (0,135)	-3,583*** (0,138)	-3,959*** (0,139)	2,663*** (0,107)	3,677*** (0,112)	3,193*** (0,102)
Ordførerskaber (FE)			√			√			√
N	482.350	482.350	482.350	482.350	482.350	482.350	482.350	482.350	482.350
Pseudo R ²	0,004	0,006	0,010	0,030	0,038	0,054	0,004	0,007	0,014

Note: Model 1a-3a og 1c-3c er baseret på negativ binomial regression, mens model 1b-3b er baseret på logistisk regression. Incidensrate-ratioer er angivet i skarpe parenteser i model 1a-3a og 1c-3c, mens odds ratio er angivet i model 1b-3b. Parti-fixed effects medtaget i alle modeller. *** p < 0,001; ** p < 0,01; * p < 0,05. En observation er et folketingsmedlem per lovgivningsdebat inden for en valgperiode (2009-11: 135 folketingsmedlemmer i 625 lovgivningsdebatter ~ 84.375 observationer, 2011-15: 134 folketingsmedlemmer i 1.038 lovgivningsdebatter ~ 139.092 observationer, 2015-19: 143 folketingsmedlemmer i 1.037 lovgivningsdebatter ~ 148.291 observationer, 2019-22: 144 folketingsmedlemmer i 768 lovgivningsdebatter ~ 110.592 observationer). Antallet af folketingsmedlemmer per valgperiode er ikke 179, da udtrådte og nordatlantiske folketingsmedlemmer samt ministre er fratrukket.

medlemmer deltager i en lovgivningsdebat, er 21,4 pct. lavere end for mandlige, når der udelukkende kontrolleres for partiforhold. Sammenlignes model 1b med 2b, ser vi, at forskellen mellem kønnene igen stiger, når der kontrolleres for individvariable. I dette tilfælde er odds for, at et kvindeligt folketingsmedlem deltager i en debat 26,8 pct. lavere end for et mandligt folketingsmedlem.

Endelig viser model 1c, at kvindelige folketingsmedlemmers forudsagte rate af talte ord pr. lovgivningsdebat er 30,9 pct. lavere end mandlige folketingsmedlemmer, når der blot kontrolleres for partiforhold. Forskellen stiger også her til hele 36,9 pct. (model 2c), når der endvidere kontrolleres for individvariable. Samlet set kan der dermed ses klare deskriptive forskelle i mandlige og kvindelige folketingsmedlemmers aktivitet i lovgivningsdebatter. Kvindelige folketingsmedlemmer taler markant sjældnere og mindre end mandlige. Det gælder både i forhold til afholdte taler, deltagelse i unikke debatter og talte ord.

I tabel 2's model 3 flyttes fokus til artiklens hovedspørgsmål om, hvorvidt forskellen i mandlige og kvindelige folketingsmedlemmers deltagelse i lovgivningsdebatter falder, når der tages højde for emnespecifikke ordførerskaber. Ses der først på antal parlamentariske taler, som folketingsmedlemmerne deltager i, ser vi af model 3a, at forskellen i den forudsagte talerate falder markant, når der kontrolleres for folketingsmedlemmernes ordførerskaber inden for forskellige politikområder. Konkret falder den forudsagte forskel i talerate mellem kønnene fra 38,5 pct. til 31,4 pct. Estimatet er dog fortsat klart statistisk signifikant ($p < 0,001$). Forskellen mellem mandlige og kvindelige folketingsmedlemmer falder altså med 18,4 pct., når der tages højde for emnespecifikke ordførerskaber.⁴

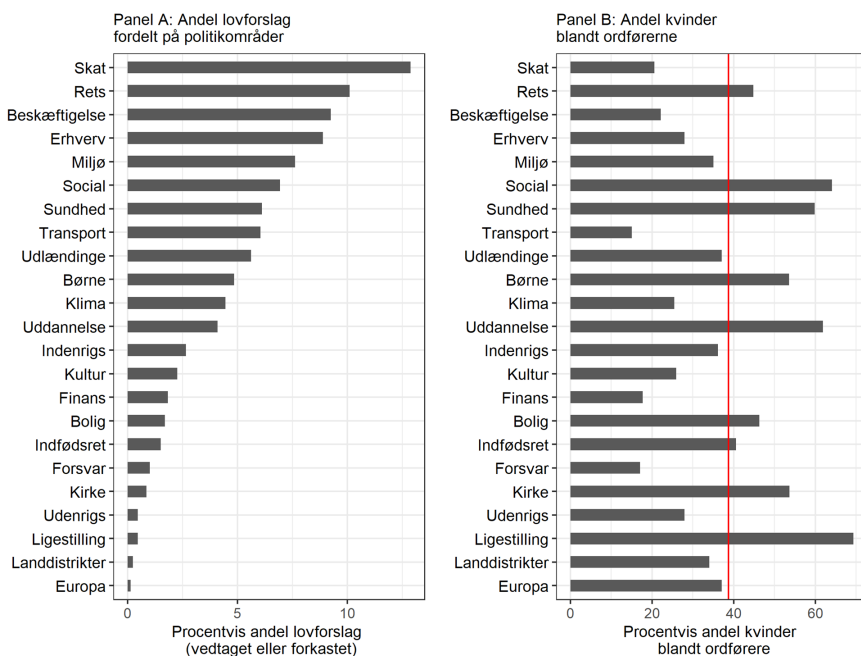
Vi ser samme mønster for de unikke lovgivningsdebatter i model 2b og model 3b. Forskellen i odds for, at henholdsvis et mandligt og et kvindeligt folketingsmedlem deltager i en debat, falder også her betragteligt fra 26,8 pct. til 18,3 pct, når der kontrolleres for emnespecifikke ordførerskaber. Det svarer til et fald på 31,7 pct. Sammenholdes model 2c i tabel 2 med model 3c, ser vi ligeledes, at forskellen i den forudsagte rate af talte ord pr. lovgivningsdebat mellem mandlige og kvindelige folketingsmedlemmer falder markant, når der kontrolleres for emnespecifikke ordførerskaber. Forskellen ændres fra 36,9 pct. til 30,3 pct., hvilket svarer til et fald på 17,9 pct.

Sammenligningen af tabel 2's model 2 og 3 viser dermed, at forskellen i mandlige og kvindelige folketingsmedlemmers deltagelse i lovgivningsdebatter er markant mindre, når der tages højde for emnespecifikke ordførerskaber. Det gælder både i forhold til antallet af afholdte taler og talte ord, og særligt i forhold til deltagelse i unikke debatter.

En mulig årsag til dette billede kan være, at mandlige folketingsmedlemmer oftere end kvindelige er ordførere inden for politikområder med høj lovgivningsaktivitet. Ordførerskaber inden for sådanne politikområder giver naturligt større anledning til at tale ved lovgivningsdebatter, da partiernes ordførere tildeles særlig taletid, når lovforslag behandles, jf. Folketingets Forretningsorden (Folketinget, 2023: § 28).

Deskriptive tal for ordførerskaber fordelt på køn underbygger, at der er betydelige kønsforskelle i ordførerskaber inden for forskellige politikområder. Figur 1 viser henholdsvis andelen af lovforslag på de forskellige politikområder mellem 2009 og 2022 og andelen af kvinder blandt ordførerne på området i samme periode. Det fremgår af figuren, at der er stor forskel på, hvor mange lovforslag der behandles inden for hvert politikområde. Skatte-, rets-, beskæftigelses-, erhvervs-, miljø-, social- og sundhedsområdet har høj lovgivningsaktivitet, mens europa-, landdistrikts-, ligestillings-, udenrigs-, kirke- og forsvarsområdet har lav lovgivningsaktivitet.

Figur 1: Lovforslag fordelt på politikområder og andel kvinder blandt ordførerne

Note: Den røde linje i panel B viser andelen af kvinder blandt folketingsmedlemmerne i perioden 2009-2022.

Tabel 3: Antallet af lovforslag som henholdsvis kvindelige og mandlige folketingsmedlemmet behandler i rollen som ordfører på området

	Model 1
Kvinde	-0,388*** [0,678] (0,055)
Alder	-0,020*** [0,981] (0,003)
Højtuddannet	0,100 [1,105] (0,054)
Parlamentarisk erfaring	-0,008* [0,992] (0,004)
Partileder	-0,792*** [0,453] (0,127)
Konstant	0,037 (0,481)
Parti (FE)	√
N	1.954
Pseudo R ²	0,355

Note: Modellen er baseret på negativ binomial regression. Incidensrate-ratioer er angivet i skarpe parenteser, mens standardfejl er angivet i bløde parenteser. *** $p < 0,001$; ** $p < 0,01$; * $p < 0,05$. En observation er et folketingsmedlem per folketingsår i folketetinget mellem 2009-2022 (135 folketingsmedlemmer i folketingsår 2009-10 og 2010-11; 134 folketingsmedlemmer i folketingsår 2011-12, 2012-13, 2013-14 og 2014-15; 143 folketingsmedlemmer i folketingsår 2015-16, 2016-17, 2017-18 og 2018-19; 144 folketingsmedlemmer i folketingsår 2019-20, 2020-21, 2021-22 og 2022-23 (delvist)). Antallet af folketingsmedlemmer per valgperiode er ikke 179, da udtrådte og nordatlantiske folketingsmedlemmer samt ministre er fratrukket.

Dertil viser figuren, at kvindelige folketingsmedlemmer er underrepræsenterede blandt ordførerne på politikområder såsom skat, beskæftigelse, erhverv, miljø og transport med høj lovgivningsaktivitet sammenholdt med deres generelle repræsentation i Folketinget. Kvindelige folketingsmedlemmer er imidlertid overrepræsenteret blandt ordførerne på rets-, social- og sundhedsområdet, som ligeledes er områder med mange lovforslag.

For at kunne danne sig et mere præcist indtryk af sammenhængen mellem kønnenes ordførerskaber og antallet af lovforslag, der behandles på hvert område, foretages endnu en regression. Vi finder, hvor mange lovforslag der er behandlet inden for hvert politikområde pr. folketingsår. Herefter finder vi for hvert folketingsmedlem det samlede antal lovforslag, som har været behandlet inden for de politikområder, hvor vedkommende var ordfører.⁵ Vi benytter også her negativ binomial regression, da den afhængige variabel (antal lovforslag) er en tællevariabel med et minimum på nul og mange nulværdier. Det fremgår af tabel 3, at den forventede rate af lovforslag, som et kvindeligt folketingsmedlem behandler qua sine ordførerskaber er 32,2 pct. lavere end for et mandligt. Resultatet er statistisk signifikant ($p < 0,001$). Dette kan være en del af forklaringen på, hvorfor kvindelige folketingsmedlemmer taler mindre end mandlige ved lovgivningsdebatter. Kvindelige folketingsmedlemmer behandler færre lovforslag som ordfører på området end mandlige, hvorfor de ikke har samme anledning til at tale i folketingsalen.

Konklusion

Denne artikel viser med udgangspunkt i et omfattende kvantitativt datamateriale, at der er betydelige deskriptive forskelle i mænds og kvinders deltagelse i lovgivningsdebatter i Folketinget, og at kønsforskellen reduceres betragteligt, når der kontrolleres for forskelle i ordførerskaber. Forskellen i mandlige og kvindelige folketingsmedlemmers deltagelse falder med knap en tredjedel, når der tages højde for ordførerposter inden for forskellige politikområder. Mandlige folketingsmedlemmer tildeles ordførerskaber inden for politikområder med større lovgivningsaktivitet end kvindelige, hvilket giver dem anledning til oftere at tale i folketingsalen.

Med denne viden trænger et spørgsmål sig på: Skyldes kønsforskelle i ordførerskaber selvselektion eller diskrimination? Eller sagt på en anden måde: Har de kvindelige folketingsmedlemmer selv en præference for at være ordførere inden for politikområder såsom social-, sundheds-, ældre- og ligestillingsområdet, eller oplever de hindringer, hvor deres præferencer ikke bliver mødt? Vi ved fra et tidligere studie i dansk kontekst, at kvindelige lokalpolitikere i samme grad som mandlige får deres udvalgspræference opfyldt (Bækgaard og Kjaer, 2012:

477). Studiet viser samtidig, at de mandlige og kvindelige politikere har forskellige præferencer for udvalgsposter. Mænd efterspørger i højere grad pladser i økonomiudvalget, mens kvinder efterspørger i børneudvalget (Bækgaard og Kjaer, 2012: 475). Studiet indikerer dermed, at tildelingen af politiske poster i dansk lokalpolitik primært sker på baggrund af selvselektion og ikke diskrimination.

Resultaterne fra Bækgaard og Kjaer (2012) kan imidlertid ikke uden videre generaliseres til Folketinget, eftersom lokal- og nationalpolitik er to vidt forskellige politiske arenaer, som sandsynligvis tiltrækker forskellige typer personer. Folketinget kan hævdes i højere grad at være en karrierearena, da arbejdet som folketingsmedlem er en fuldtidsbeskæftigelse, mens arbejdet som lokalpolitiker er en deltidsbeskæftigelse. Det er dermed tænkeligt, at kvindelige folketingspolitikere i højere grad end kvindelige lokalpolitikere tiltrækkes af de mere prestigefyldte politikområder inden for eksempelvis økonomi (Krook og O'Brien, 2012). Såfremt dette er tilfældet, og vi samtidig observerer en ulige tildeling af ordførerposter mellem kønnene, hvor kvinderne forfordes på områder med høj lovgivningsaktivitet, er der potentielt et endnu ikke opdaget glasloft i dansk politik (Folke og Rickne, 2016). Denne artikels resultater kalder dermed på yderligere undersøgelse af tildelingen af politiske ordførerskaber. Et oplagt studie vil være en afdækning af, om kvindelige og mandlige folketingsmedlemmer har forskellige præferencer for ordførerskaber, samt om de i samme grad får opfyldt deres præferencer. Det kan fx gøres ved at foretage et studie parallelt til Bækgaard og Kjaers (2012), hvor folketingskandidaternes præferencer for ordførerskaber afdækkes forud for et folketingsvalg.

Selvom vores resultater indikerer, at kønsforskelle i ordførerskaber udgør en væsentlig forklaring på forskelle i mænds og kvinders deltagelse i lovgivningsdebatter, viser vores resultater også, at kønsforskellen fortsat er markant, selv når der kontrolleres herfor. Vores forklaring om, at kønsforskellen i deltagelse kan tilskrives ordførerskaber, skal dermed ses i tillæg til eksisterende forskning såsom Bäck og Debus (2019) forklaring om kvindelig tilbageholdenhed som følge af stereotype forestillinger om kønsroller. Forskellen i deltagelse kan dog også skyldes andre faktorer, som ikke er belyst endnu. Der er dermed grundlag for yderligere undersøgelse af mænd og kvinders forskellige deltagelse i lovgivningsdebatter i Folketinget.

Slutteligt er det et åbent spørgsmål, om kønsforskellen i folketingsmedlemmers deltagelse i lovgivningsdebatter også gør sig gældende i andre dele af den offentlige samtale. Fx har vi har ikke undersøgt, om de kvindelige folketingsmedlemmer kompenserer for den lavere deltagelse i lovgivningsdebatter med højere tilstedeværelse på sociale medier eller i de traditionelle medier. Fremtidig

forskning kan med fordel kigge ud over de snævert parlamentariske aktiviteter for at få et mere fuldstændigt billede af kønsforskelle i folketingspolitikeres aktivitet.

Supplerende materiale

Supplerende materiale findes her samt via links i teksten.

Noter

1. Både dansk og international litteratur om kønsforskelle i parlamentsmedlemmers taletid har taget udgangspunkt i en dikotom opdeling i mænd og kvinder. Af hensyn til at kunne bygge videre på denne litteratur, og fordi vi ikke har adgang til data, som kan danne grundlag for en mere nuanceret opdeling, tager vi ligeledes udgangspunkt i en dikotom opdeling i denne artikel.
2. I **appendiks** til artiklen fremgår regressionsmodellerne for antal taler, og om et folketingsmedlem deltager i en debat eller ej for hhv. redegørelsesdebatter, forespørgselsdebatter og behandling af beslutningsforslag (tabel A3 og tabel A4). Resultaterne viser, at den observerede kønsforskel for deltagelse i lovgivningsdebatter ved kontrol af ordførerskaber ikke ses i lige så høj grad for de andre folketingsaktiviteter, om end vi for samtlige øvrige aktiviteter finder, at kvinder deltager mindre end mænd.
3. Som robusthedstest foretager vi i **appendiks** (tabel A1) en analyse, hvor vi også inddrager ministre, men kontrollerer for ministerstatus med en dummyvariabel. Resultaterne svarer substantielt til artiklens hovedanalyser.
4. En tilsvarende analyse, hvor også ministre er inddraget i datasættet, og hvor der kontrolleres for emnespecifikke ministerposter, fremgår af **appendiks** (tabel A1). Analysen viser, at kontrol for emnespecifikke ministerposter ligeledes reducerer forskellen i kønnenes deltagelse i lovgivningsdebatterne, dog i markant mindre grad end ordførerskaber. Som fremhævet i artiklen må ministres taleadfærd dog forventes at afvige betydeligt fra de øvrige folketingsmedlemmers.
5. Et eksempel er, at Hans Kristian Skibby, daværende folketingsmedlem for Dansk Folkeparti, var hhv. erhvervs- og transportordfører i folketingsåret 2019-20. Erhvervsudvalget og Transportudvalget behandlede sammenlagt 27 lovforslag det pågældende folketingsår. Hans Kristian Skibby har således været ordfører på områder, som sammenlagt har behandlet 27 lovforslag i folketingsåret 2019-20.

Litteratur

- Austen-Smith, David (1990). Information transmission in debate. *American Journal of Political Science* 34 (1): 124-152.
- Baumann, Markus, Hanna Bäck og Royce Carroll (2021). Sweden: Biased debate participation with nearly equal gender representation, pp. 713-733 i Hanna Bäck, Marc Debus og Jorge M. Fernandes (red.), *The politics of legislative debates*. Oxford University Press.
- Brescoll, Victoria L. (2011). Who takes the floor and why: Gender, power, and volubility in organizations. *Administrative Science Quarterly* 56 (4): 622-641.
- Bächtiger, Andre (2014). Debate and deliberation in legislatures, pp.145-166 i Shane Martin, Thomas Saalfeld og Kaare W. Strøm (red.), *The Oxford handbook of legislative studies*. Oxford University Press.
- Bäck, Hanna, Markus Baumann, Marc Debus og Jochen Müller (2019). The unequal distribution of speaking time in parliamentary-party groups. *Legislative Studies Quarterly* 44 (1): 163-193.
- Bäck, Hanna og Marc Debus (2019). When do women speak? A comparative analysis of the role of gender in legislative debates. *Political Studies* 67 (3): 576-596.
- Bäck, Hanna, Marc Debus og Jorge M. Fernandes (2021). The politics of legislative debates: An introduction, pp. 1-20 i Hanna Bäck, Marc Debus og Jorge M. Fernandes (red.), *The politics of legislative debates*. Oxford University Press.
- Bäck, Hanna, Marc Debus og Jochen Müller (2014). Who takes the parliamentary floor? The role of gender in speech-making in the Swedish Riksdag. *Political Research Quarterly* 67 (3): 504-518.
- Baekgaard, Martin og Ulrik Kjaer (2012). The gendered division of labor in assignments to political committees: Discrimination or self-selection in Danish local politics? *Politics & Gender* 8: 465-482.
- Eagly, Alice H. og Steven J. Karau (2002). Role congruity theory of prejudice toward female leaders. *Psychological Review* 109 (3): 573-598.
- Folke, Olle og Johanna Rickne (2016). The glass ceiling in politics: Formalization and empirical tests. *Comparative Political Studies* 49 (5): 567-599.
- Folketinget (2023). Forretningsorden for Folketinget. Bekendtgørelse nr. 9578 af 4. juli 2023. <https://www.retsinformation.dk/eli/retsinfo/2023/9578> (12. september, 2024).
- Folketingets Åbne Data (2024). Åbne data. Folketinget. <https://oda.ft.dk/> (12. september, 2024).
- Hansen, Dorte Haltrup, Lene Offersgaard og Costanza Navarretta (2018). A pilot gender study of the Danish parliament corpus. Proceedings of the ParlaClarín workshop at the Eleventh International Conference on Language Resources and Evaluation (LREC 2018). Paris: European Language Resources Association, 2018: 67-72.

- Karpowitz, Christopher F. og Tali Mendelberg (2014). *The silent sex: Gender, deliberation, and institutions*. Princeton: Princeton University Press.
- Kathlene, Lyn (1994). Power and influence in state legislative policymaking: The interaction of gender and position in committee hearing debates. *The American Political Science Review* 88 (3): 560-576.
- Krook, Mona Lena og Diana Z. O'Brien (2012). All the President's men? The appointment of female cabinet ministers worldwide. *Journal of Politics* 74 (3): 840-855.
- Maltzman, Forrest og Lee Sigelman (1996). The politics of talk: Unconstrained floor time in the U.S. House of Representatives. *The Journal of Politics* 58 (3): 819-830.
- Mickler, Tim, Simon Otjes og David M. Willumsen (2025). Who gets to speak for the party? How parliamentary party groups select spokespersons. *Legislative Studies Quarterly*.
- Miller, Michael G. og Joseph L. Sutherland (2023). The effect of gender on interruptions at congressional hearings. *American Political Science Review* 117 (1): 103-121.
- Slapin, Jonathan B. og Sven-Oliver Proksch (2014). *The politics of parliamentary debate: Parties, rebels and representation*. Cambridge University Press.
- Statsministeriet (1948) Lov om Færøernes Hjemmestyre (* 1). Lov nr. 137 af 23. marts 1948. <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/1948/137> (12. september 2024).
- Statsministeriet (2009). Lov om Grønlands Selvstyre. Lov nr. 473 af 12. juni 2009. <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2009/473> (12. september 2024).
- Søyland, Martin G. og Bjørn Høyland (2021). Norway: Committee-membership matters, party loyalty decides, pp. 633-650 i Hanna Bäck, Marc Debus og Jorge M. Fernandes (red.), *The politics of legislative debates*. Oxford University Press.
- Ward, Michael D. og John S. Ahlquist (2018). Strategies for analyzing count data, pp. 190-216 i Michael D. Ward og John S. Ahlquists (red.), *Maximum likelihood for social science: Strategies for analysis, analytic methods for social research*. Cambridge University Press.
- Willumsen, David M. (2021). Denmark: Open-list PR and parliamentary speech, pp. 235-259 i Hanna Bäck, Marc Debus og Jorge M. Fernandes (red.), *The politics of legislative debates*. Oxford University Press.

Om forfatterne

Malthe Røpke Midjord, cand.scient.pol., fuldmægtig, Kontor for Udsatte Voksne, Social- og Boligministeriet. E-mail: malthemidjord@gmail.com

Martin Bækgaard, professor, Institut for Statskundskab, Aarhus Universitet. Forsker i blandt andet offentlig forvaltning og politiske eliter. E-mail: MartinB@ps.au.dk